

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Venetiis, M.D.LVI

Hipparchus, vel, de luri cupiditate, vel, studio lucrandi

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-254](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-254)

PLATONIS HIPPAR

CHVS, VEL, DE LVCRICVPI

DITATE, VEL, STUDIO LVCRANDI.

MARSILII FICINI
ARGVMENT.

PROPOSITVM Platonis in Hipparcho est, docere nos, omnes homines bonum appetere, cum & illi qui propter auaritiam aberrare videntur, bonum appetant. Illi siquidem lucricupidi sunt, lucrum vile est, vile vero bonum: bonum itaque cupiunt. Etenim lucrum damno contrarium: damnum vero cum obfit, malum: malo igitur contrarium. Contrariū malo, bonum: lucrum ergo bonū. Quamobrem cum illi etiam, qui ab appetitu boni declinare videntur, bonum cupiant, nihil iam repugnat quo minus oēs homines bonum appetant. Bonum aut duplex. Vnum finis. Ad finem aliterum. Illud propter seipsum, hoc propter aliud expectandum, illius appetitio voluntas, huius electio. Illud venerandum, hoc vile. Illo fruimur, hoc vitimur. Illius adeptio beatitudo, huius lucrum vocatur. Lucrum igitur est boni vtilis acquisitio: quod ad venerandi boni cōsecutionem conducere potest. Quod vero ad hoc non confert, nec ipsum vile est, nec eius adeptio lucrum. Laudanda igitur lucricupiditas, quae omnibus natura inest. Vituperanda aut opinio falsa, quae dum quod reuera vile & lucrum est, ignorat, appetitum naturae ad aduersa retorquet. Haec omnia Plato latenter docet, dum Socrates definitiones falsas, quas Hipparchus de lucricupiditate refert & inducendo & ratiocinando refellit. Vtitur autem Plato hac propositione, Omnes homines bonum appetunt, tanquam manifesta, ad concludendum quod oēs natura lucrum appetunt, quodque haec appetitio naturae laudanda est. Haec autem est conclusio quam modo quodam directo Socrates tribus argumentandi modis infert, id est, exemplo, inductione, ratiocinatione. Sed modo quodam conuerso ex omni hac disputatione per argumentationem à minori colligitur propositio illam maxime confirmatam, Omnes scilicet homines bonum appetunt, quae huius libri finis vltimus est, cum primus finis sit ostendere, omnes lucricupidos esse, neque id esse vituperandum.

SOCRATES. HIPPARCHVS.

QVIDNAM lucricupiditas est? & qui sunt lucricupidi? HIP. Mihi quidem videntur qui lucrandū putant ex rebus nulla aestimatione dignis. SOC. Videntur tibi scire, quod nullius precij sint, an ignorare? si nesciunt, amantes lucricupidos vocas. HIP. At non amantes voco, sed callidos atque improbos, & victos lucro, conscios nullius esse precij, e quibus lucrū captant, & tamen lucrantes per impudentiā. SOC. Num huiusmodi lucricupidū uocas? Veluti si agricola plantās cognoscens, nullius precij plantā esse, dignā tamen putet qua lucretur, talē mē uocas? HIP. Vnde cūque o Socrates lucricupidus querendū cōset. SOC. Ne ita temere verba effundas, veluti alicui ob acceptā iniuriā iratus, sed in me potius attentus responde, ac si à principio rursus interrogare. Consentis lucricupidū cognoscere quanti sit vnde lucrandū putat? HIP. Consentio. SOC. Quis est qui circa plantarū dignitatē nouit, quare gione, quo tēpore plantare dignū sit, ut et nos aliquid sapientū uerborū, quibus elegantes isti causidici abundāt, in mediū afferamus? HIP. Agricola arbitrator. SOC. Nū dignū lucro uocas aliud quā lucrandū esse existimare? HIP. Id ipsum. SOC. Ne me coneris decipere nū iam se-

nē, iuuenis, respondens, quemadmodū nunc, quae ipse minime sentis: sed quā uerissime respo-de. Num agricolam eū iudices, qui quā indignā plantatione plantam fecit, ex ea lucrandū putat? HIP. Non per Iouem. SOC. Equitē pterea uirum, si nouit nullius precij pabulū quod equo praebet, an ignorare censet equū iri perditum? HIP. Nequaquam. SOC. Non igitur putat ex hmoi pabulo esse lucrū. HIP. Minime. SOC. Gubernatorem uero qui temone ac uelis nulla aestimatione nauē munerit, ignorare censet quod dāno afficiatur, & in periculū ueniat, ne et ipsa nauis & quacūque in nauis sunt, perdantur? HIP. Non certe ignorat. SOC. Haud igitur putat se ex istiusmodi nullius precij instrumentis lucraturū. HIP. Minime. SOC. Item belli dux exercitū uilibus armis nixum uident, nū speret dignū mē putet ex his affectare lucrū? HIP. Minime. SOC. Eodē modo si tibi cen tibiā, citharā citharā, sagittarum arcum, & ut breui complectar, artifex, & rei cuiusuis peritus quisq; organa, ac reliquū apparatus nullius precij habeat, putetne ex his aliquando se lucraturū? HIP. Non, ut apparet. SOC. Quos itaq; lucricupidos nuncupas? neg. n. eos quos supra retulimus, qui e rebus nulla rōne dignis oportere lucrari uentur. HIP. Atqui hoc modo mirāde uir, quo tu uis, nullus hōiū lucricupidus sit. At ego eos lucricupidos esse dicā, qui propter inexplēbilem auiditatem minima & uilissima quaeq; & nullius precij dehinc mirū in modum siciunt, & in his etiam lucrū querunt. SOC. Non tamen o uir optime discernunt nullius ista precij esse. Huc. n. nos ipsos ad egimus, ut impossibile diceremus. HIP. Mihi sanē uidentur. SOC. Si non cognoscunt, ignorant igitur: opinantur tamen, quae nullius precij sunt, multi faciendā esse. HIP. Apparet. SOC. Lucricupidi nōne lucrū cupiunt? HIP. Profecto. SOC. Lucrum uero dāno contrarium? HIP. Est. SOC. Est ne bonum cuiquā damno affici? HIP. Ne mini. SOC. Malum aut? HIP. Prorsus. SOC. Lāduntur itaq; damno hōes? HIP. Lāduntur. SOC. Malū igitur damnum? HIP. Malum. SOC. Contrarium damno lucrū? HIP. Contrarium. SOC. Bonū mēne igitur lucrum? HIP. Certē. SOC. Bonū igitur amantes lucricupidos nūcupas? HIP. Videtur. SOC. Non insanos quidem o amice lucricupidos dicis. Sed tu ipse utrum amas quod bonum est, an non amas? HIP. Amo equidem. SOC. An est bonum quicquam quod non affectes, sed malum? HIP. Non per Iouem. SOC. At forsitan omnia bona affectas. HIP. Omnia. SOC. Interroga insuper & me utrum & ipse, bona equidem amare me confitebor: sed praeter me ac te, nōne reliqui mortales omnes amant bona, mala oderrunt? HIP. Videntur. SOC. Lucrum autem nōne bonum esse confessi sumus? HIP. Nempe. SOC. Omnes igitur lucricupidi videntur hoc modo: quo uero prius diximus, nullus lucricupidus esset. Utra igitur istarum rationum sequenda potius, ne erremus? HIP. Si quis o Socrates recte lucricupidum de-

Secunda de
finito falsa

Confutatio.

* Dignum,
tāquam af
fectatum no
lat.

Tertia de finitio falsa
 Cōfutatō à rationibus.
 Hipparchi Pifistrati.
 Præcepta Hipparchi.

finiat, cum puto lucricupidum arbitrabitur, qui his studeat & lucrum ex his querendum sibi putat, ex quibus boni viri lucrari nunquam instituant. s. o. c. At non vides quod paulo ante inter nos cōuenit, lucrari. s. esse vtilitate affici? HIP. Quid tum? s. o. c. Quia & in hoc cōsensimus, bonum omnes semper velle. HIP. Confessi sumus. s. o. c. Nōne & boni viri lucrum omne expetunt, si quidem omne lucrum bonum est? HIP. Non tamen ea lucra quibus ladi possint. s. o. c. Ladi vocas damnum pati, an aliud quippiam? HIP. Nil aliud quam dānum. s. o. c. Lucrone damnū patiuntur homines, an damno potius? HIP. Vtrisque. etenim & damno, & lucro turpi, damno afficiuntur. s. o. c. Num tibi videtur aliquid vtile ac bonum turpe existere? HIP. Minime. s. o. c. Nōne paulo ante concessimus, lucrum damno malo existenti, contrarium esse? HIP. Fateor. s. o. c. Et cum sit malo contrarium, esse bonum? HIP. Concessimus. s. o. c. Vides igitur vt me conere decipere, ex industria contraria his asserens, qua supra confessi sumus. HIP. Non per Jouem, o Socrates: sed e contra, tu me decipis, ac nescio quomodo disputans sursum deorsumq; omnia conuertis. s. o. c. Bona verba quaeso. Neque enim recte facerem, nisi viro bono & sapienti parerem. HIP. Cuiā? aut quid hoc tandem? s. o. c. Conciui meo & tuo etiam Hipparcho Pifistrati Philadonici filio, filiorum Pifistrati natu maximo & sapientissimo, qui cum alia multa præclara sapientia exempla edidit, & Homeri etiam libros in hanc urbem primus inuexit, & recitatores impulit, vt ludis publicis referrent ordines, quod vsque ad hæc etiam tempora obseruant. Et Anacreōta Teium missa quinquaginta remorum nauis in hanc urbem acciuit. Simonidem præterea Chium apud se semper habuit, amplis muneribus inductū. Hæc autem agebat omnia, ciues suos eō adducere volens, vt quamoptime degentibus imperaret, ratus minime fas esse, sapientiam cuiquam inuidere, quippe qui ipse honestus ac bonus erat. Cum itaque ciues abunde eruditi essent, atque sapientiā eius admirarentur, ad agricolas conuertit animum & peregrinos erudiendos. igitur columnas in singulis vrbis triuijs & in vnaquaque tribu erexit: & ex ea sapientia, quam partim didicerat, partim ipse inuenerat, eliciens potiora, elegit inclusit. & institutis sapientiæ inscripsit: primum vt ciues haud amplius egregia illa mirarentur, Cognosce teipsum, Nihil nimis, & reliqua huiuscemodi, Delphis inscripta: sed Hipparchi præcepta veluti potiora susciperent. Deinde hæc atque illac prætereuntes, ac legendo illius sapientiam degustantes, ex agris & syluis ad reliqua doctrina instituta discenda pergerent. Erant autem epigrammata duo: alterum in sinistra parte vniuscuiusque columna, in quo Mercurius lectorem (sic enim inscribatur) monebat, quod in medio vrbis tribus staret: alterum in dextra, sic inscriptum, Hipparchi hoc monumentum est. Mox præceptum additum, vt, Perge qua iusta sunt curare. Cumq; in alijs columnis alia præclara carmina inscripta essent, multaq; in Via Stiriaca tale erat: Monumentum hoc Hipparchi, Ne amicum decipias. Quamobrem ego te quidem amicum meum fallere nunquam ausim, & illi tanto viro repugnare. Quo vita sancto, tres annos sub fratre illius Hippia tyrannide præsi Athenien-

ses fuerunt. Ipse vero è maioribus natu omnibus, accipisti solum hoc triennium in hac vrbe tyrannidem vigguisse: reliquis temporibus, eodem penè modo quo Saturno regnante Athenienses vixerūt. Traditur aut ab elegantioribus viris, mortis eius cām extitisse non eā qua vulgo fertur, sororis. s. Canephoria contēptum: nā id credere absurdum est. Sed cū Harmodius amaretur, docereturq; ab Aristogitone, magnū quiddā sibi ex hac educatione sperabat, fore namq; Hipparchū aduersariū suspicabatur. Interim cōtingit vt Harmodius nobilē quēdam, cuius nomē non satis teneo, amaret is primū Harmodiu & Aristogitonē, veluti sapientes admirabatur, postea familiaris factus Hipparcho, contēnere illos cepit: unde illi indignati, Hipparchū interemerunt. HIP. Videris ergo, o Socrates, vel amicum me nō putare: vel si putas amicum, Hipparcho minime credere. Nā abs te nō decipi differendo, persuaderi mihi nequit. s. o. c. Atqui volo perinde ac si talis ludamus, retractare quicquid libet, ne te deceptū existimes. Vt sine illud imitari quod diximus oēs hoīes bona appetere? HIP. Nolo. s. o. c. Quid verò illud, quod dānum, ac dāno affici, malū esse cōcessimus? HIP. Neg. id volo. s. o. c. Sed quid illud, quod lucrū atq; lucrari, & ipsi dāno, & ei quod est dānum pati contraria sunt? HIP. Neg. istud quidē. s. o. c. At illud forsità, quod lucrari, vtpote malo cōtrarium, bonum est. HIP. Ne retractes. s. o. c. Videtur igitur tibi, vt apparet, lucrum aliquod bonū esse, aliquod vero malū? HIP. Mihi verò. s. o. c. Retracto itaq; tibi hoc. Est. n. lucrum aliud bonum, malū aliud, nihil tamen magis hoc, quam illud lucrum est, nōne? HIP. Quid interrogas? s. o. c. Dicā, cibus & bonus est, et malus. HIP. Est. s. o. c. Est ne magis cibus alter altero, an similiter cibus vterq; est, neq; quā cibus alter ab altero differt, sed quā hic quidem bonus, ille vero malus? HIP. Est vt dicis. s. o. c. Nōne & potus & reliqua omnia, quæcunque formæ eiusdem sunt, ita habent, vt partim bona, partim mala sint, nihilq; inter se differāt in eo in quo eadem sunt, quæ admodum hoīum quidem alius bonus, malus alius? HIP. Sic est. s. o. c. Caterum neuter illorū, vt arbitror, magis aut minus hō est quā alter, neq; bonus malo, neq; malus bono. HIP. Vera dicis. s. o. c. Nōne de lucro similiter indicabimus? quod pariter lucrum tam bonū quā malum lucrum sit? HIP. Necessè est. s. o. c. Nil igitur magis lucratur, qui lucrum bonū consequitur, quā qui malum: neq; horum alterutrū lucrum magis apparet, vt iam conuenit. HIP. Profecto. s. o. c. Neutroq; aut magis, aut minus adest? HIP. Neutro. s. o. c. Tali aut in re, cui neutrum horū competit, æquis pōt magis vel minus aliquid aut agere, aut et pati? HIP. Impossibile est. s. o. c. Postquam lucra æque sunt utraq; hoc deinceps at aduertendū restat, propter quid vtraq; lucrū appellas, quidnā idē in vtrisq; aspicias: veluti si me roges, quare cibū, seu bonum, seu malū, cibum vtrunq; voce, respondeam vti que quoniam vterque sicca est corpora esca, ideo vtrunque cibum nomino, quod quidem & tu nobis concederes, nōne? HIP. Fateor. s. o. c. Et circa potum eadem rursus respondendi ratio esset, quod humidum corporis alimentum, seu bonum, seu malum sit, potum uocamus, & in alijs eodem modo. Enitere itaque me sic respondentem imitari: quidnam in lucro bono & mala idem

Ex diuisis
 colligit defini-
 tionem lu-
 cri.